

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Sžo/27/2016
Identifikačné číslo spisu: 4015200238
Dátum vydania rozhodnutia: 06.06.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Jana Zemková
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:4015200238.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky: E., zastúpená advokátom Mgr. Ing. Roland Kočiščák, Farská 12, Nitra, proti odporcovi: Obec Veľký Cetín, Nová 700/2, Veľký Cetín, v konaní proti nečinnosti orgánu verejnej správy, o odvolaní navrhovateľky proti uzneseniu Krajského súdu v Nitre č. k. 11S/49/2015-67 zo dňa 30. septembra 2015, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Nitre č. k. 11S/49/2015-67 zo dňa 30. septembra 2015 z r u š u j e a v e c v r a c i a p r v o s t u p ň o v é m u s ú d u n a d ě a ľ š i e k o n a n i e .

Odôvodnenie

1.

1.1 Krajský súd v Nitre napadnutým uznesením podľa ustanovenia § 250t ods. 4 posledná veta Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) návrh ako neprípustný zamietol pre nesplnenie zákonnej podmienky, a to, že navrhovateľka nevyčerpala prostriedky, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis podaním podnetu na príslušnú prokuratúru.

1.2 Z odôvodnenia uznesenia vyplýva, že zamestnávateľ Obec Veľký Cetín okamžite skončil pracovný pomer s navrhovateľkou podľa ustanovenia § 68 ods. 1 písm. b/ zákona č. 311/2001 Z. z. (ďalej len „zákoník práce“) pre závažné porušenie pracovnej disciplíny, a to písomným jednostranným úkonom č. 212/2012 zo dňa 06.03.2012 (odvolací dekrét), pričom uviedol, že neplatnosť skončenia pracovného pomeru okamžitým skončením môže zamestnanec podľa ustanovenia § 77 zákonníka práce uplatniť na súde najneskôr v lehote dvoch mesiacov odo dňa, keď sa mal pracovný pomer skončiť.

1.3 Krajský súd dospel k záveru, že z tvrdení navrhovateľky, ako ani z administratívneho spisu nevyplýva, že by bola navrhovateľka využila prostriedok podľa zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre (ďalej len „zákon č. 153/2001 Z. z.“) na dosiahnutie nápravy nečinnosti odporcu podaním podnetu príslušnej prokuratúre. Na argumentáciu navrhovateľky, že využila všetky opravné prostriedky navrhované v uznesení Krajského súdu v Nitre zo dňa 11.08.2014 reagoval tak, že sťažnosť nemožno považovať za riadny opravný prostriedok podľa správneho poriadku. Ďalej konštatoval nejasnosť

návrhu, nakoľko podľa ustanovenia § 250b ods. 2 a 3 O.s.p. súd môže uložiť správne orgánu povinnosť doručiť účastníkovi správne rozhodnutie len v tom prípade, ak od vydania rozhodnutia, ktoré nebolo navrhovateľke doručené, neuplynula lehota troch rokov. Podľa súdu bol v danom prípade odvolací dekrét vydaný dňa 06.03.2012, pričom navrhovateľka podala návrh na začatie konania dňa 14.09.2015, t.j. v deň, kedy odstránila vady návrhu doručením splnomocnenia udeleného advokátke a tým vyslovil presvedčenie, že navrhovateľka nedodržala lehotu na podanie návrhu.

1.4 Krajský súd ďalej uviedol, že skutočnosť, či ide o bezdôvodné odobratie zásielky posudzuje správny orgán a odvolací dekrét nespôsobuje zánik pracovnoprávneho vzťahu, ale až jednostranný právny úkon zamestnávateľa - okamžité skončenie pracovného pomeru podľa ustanovenia § 68 ods. 1 písm. b/ zákonníka práce.

1.5 Krajský súd návrh zamietol pre nesplnenie zákonnej podmienky vyčerpania tých prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis, konkrétne podaním podnetu na príslušnú prokuratúru. V poučení uznesenia súd uviedol, že proti uzneseniu nie je prípustné odvolanie podľa ustanovenia § 250t ods. 7 O.s.p.

2.

2.1 Dňa 09.02.2016 navrhovateľka podala prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie. V úvode odvolania napáda poučenie predmetného uznesenia, ktorým podľa jej názoru Krajský súd v Nitre nesprávne poučil navrhovateľku o možnosti opravného prostriedku proti uvedenému uzneseniu. Má za to, že odvolacie dôvody sú dané podľa ustanovenia § 205 ods. 2 písm. c/, d/, e/, f/ O.s.p. a zároveň podľa ustanovenia § 221 ods. 1 písm. f/ a písm. b/ O.s.p.

2.2 Navrhovateľka poukázala na prísne formalistický prístup krajského súdu v posudzovaní návrhu navrhovateľky (návrh bol navrhovateľkou nesprávne označený) a je toho názoru, že návrh mal byť posudzovaný podľa ustanovenia § 247 a nasl. O.s.p., čo malo vplyv na možnosť podanie riadneho opravného prostriedku. Je teda toho názoru, že súd sa mal zaoberať tým, či nebola naplnená podmienka podľa ustanovenia § 250b ods. 2 O.s.p.

2.3 Navrhovateľka ďalej poukazuje, že krajský súd konštatoval, že neuplatnila právo podať návrh v lehote troch rokov, nakoľko vady odstránila až 14.09.2015. Túto vadu navrhovateľka vyhodnotila ako odstrániteľnú, teda vadu, ktorá nemohla mať vplyv na to, že návrh bol podaný v zákonnej lehote.

2.4 Navrhovateľka ďalej v odvolaní uviedla, že krajský súd v uznesení zamietol návrh z dôvodu jeho neprípustnosti pre nesplnenie zákonnej podmienky - vyčerpania prostriedkov, ktorých použitie umožňuje osobitný predpis podaním podnetu na príslušnú prokuratúru. Toto tvrdenie vyvracia podnetmi smerovanými najprv Okresnej prokuratúre Nitra a neskôr Krajskej prokuratúre Nitra.

2.5 Navrhovateľka má za to, že v konaní pred Krajským súdom v Nitre bola ukrátená na svojom práve na prejednanie veci v jej prítomnosti z dôvodu, že sa v konaní neuskutočnilo pojednávanie a nemohla sa vyjadriť ku žiadnym dôkazom a tým boli porušené jej práva podľa Ústavy SR, Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a medzinárodného paktu o občianskych a politických právach. Je toho názoru, že tak významná skutočnosť pre rozhodnutie, a to či navrhovateľke bolo alebo nebolo predmetné rozhodnutie doručené, nemohlo byť ponechané iba na vyjadrení odporcu.

3.

3.1 Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O.s.p. s použitím § 246c O.s.p.) preskúmal napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa v rozsahu a z dôvodov uvedených v odvolaní navrhovateľky (§ 212 ods. 1 O.s.p. s použitím § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.) postupom bez nariadenia pojednávania (§ 250ja ods. 2 veta prvá O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľky treba považovať za dôvodné.

3.2 V správnom súdnictve preskúmavajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť postupu a rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktorými sa zakladajú, menia alebo zrušujú práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb, ako aj rozhodnutí, ktorými práva a právom chránené záujmy týchto osôb môžu byť priamo dotknuté (§ 244 ods. 1, 2 O.s.p.).

3.3 Podľa § 41 ods. 2 O.s.p. každý úkon posudzuje súd podľa jeho obsahu, aj keď je úkon nesprávne označený.

3.4 Podľa § 204 ods. 2 posledná veta O.s.p. odvolanie je podané včas aj vtedy, ak rozhodnutie neobsahuje poučenie o lehote na podanie odvolania alebo ak obsahuje nesprávne poučenie o tom, že odvolanie nie je prípustné, možno podať odvolanie do troch mesiacov od doručenia.

3.5 Podstatou správneho súdnictva je ochrana práv občanov a právnických osôb, o ktorých sa rozhodovalo v správnom konaní; ide o právny inštitút, ktorý umožňuje, aby sa každá osoba, ktorá sa cíti byť rozhodnutím či postupom orgánu verejnej správy poškodená, dovolala súdu, ako nezávislého orgánu a vyvolala tak konanie, v ktorom správny orgán už nebude mať autoritatívne postavenie, ale bude účastníkom konania s rovnakými právami ako ten, o koho práva v konaní ide.

3.6 Z obsahu predloženého spisu Najvyšší súd SR mal za preukázané, že dňa 06.03.2012 bol starostom Obce Veľký Cetín vydaný odvolací dekrét č. 212/2012, ktorým bola navrhovateľka E. odvolaná z funkcie riaditeľky Materskej škôlky, Hlavná 637 vo Veľkom Cetíne, ktorú vykonávala od 20.01.2010. Dňa 06.03.2012 informoval starosta obce navrhovateľku v prítomnosti zástupcu starostu obce a navrhovateľkinho syna o okamžitom skončení pracovného pomeru o súvisiacom odvolacom dekrete. Podľa tvrdení Obce Veľký Cetín, navrhovateľka údajne odmietla starostu vypočuť a utiekla z miestnosti preč. Počas odchodu ju mal starosta obce informovať o dátume a dôvode okamžitého skončenia pracovného pomeru ako aj o skutočnosti, že neprevzatím písomnosti sa považuje okamžité skončenie pracovného pomeru a odvolací dekrét za doručené. Na dokumente tieto skutočnosti potvrdil svojim podpisom zástupca starostu obce. Obec pri doručovaní postupovala podľa ustanovenia § 24 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (ďalej len „správny poriadok“) a svoj postup vyhodnotila ako zákonný.

3.7 Dňa 02.05.2012 bol Krajskému súdu v Nitre doručený návrh, ktorým sa navrhovateľka domáhala, aby súd uložil žalovanému, t.j. Obci Veľký Cetín povinnosť v zmysle ustanovenia § 24 ods. 1 správneho poriadku doručiť do vlastných rúk navrhovateľke správne rozhodnutie Obce Veľký Cetín č. 212/2012 (odvolací dekrét) do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Dňa 11.08.2014 Krajský súd v Nitre vydal uznesenie sp. zn. 26S/12/2012-66, ktorým návrh navrhovateľky zamietol s odôvodnením, že návrh proti nečinnosti orgánu verejnej správy je v zmysle ustanovenia § 250t ods. 1 O.s.p. prípustný len v takom prípade, ak navrhovateľ už vyčerpal prostriedky, ktorých použitie umožňujú osobitné predpisy. Skonštatoval, že navrhovateľka nevyužila inštitút sťažnosti podľa zákona č. 9/2010 Z. z. o sťažnostiach. Krajský súd návrh považoval za podaný predčasne a z toho dôvodu dospel k záveru, že bol neprípustný v zmysle § 250t ods. 1 O.s.p. V odôvodnení okrem iného vyjadril názor, že predmetné rozhodnutie (odvolací dekrét) je potrebné považovať za rozhodnutie správneho orgánu, postup doručenia je potrebné realizovať podľa ustanovenia § 24 a nasl. správneho poriadku. Dňa 14.10.2014 toto uznesenie nadobudlo právoplatnosť a vykonateľnosť.

3.7 Dňa 02.09.2014 navrhovateľka podala na Obecnom úrade Veľký Cetín sťažnosť, v ktorej namietala, že jej nebolo doručené rozhodnutie starostu obce. Dňa 30.10.2014 bolo na základe vyššie uvedenej sťažnosti vydané oznámenie o výsledku prešetrenia sťažnosti navrhovateľky, kde sa skonštatovalo, že navrhovateľka odmietla prevziať písomnosť s vedomím, že ak ich odmietne prevziať, bude sa považovať za doručenú. Dňa 19.11.2014 podala navrhovateľka podnet na Okresnú prokuratúru Nitra, aby prokurátor vykonal opatrenia v rozsahu svojej pôsobnosti na odstránenie nečinnosti obce Veľký Cetín z dôvodu nedoručenia rozhodnutia starostu obce č. 212/2012 zo dňa 06.03.2012 (odvolací dekrét).

3.8 Dňa 24.11.2014 Okresná prokuratúra Nitra vydala upovedomenie, v ktorom vyjadrila názor, že

rozhodovanie o vymenovaní a odvolávaní riaditeľa školy a školského zariadenia nie je rozhodovaním v oblasti verejnej správy, preto nie je zákonnosť takýchto rozhodnutí ani im predchádzajúcich postupov prokurátora oprávnená preskúmať, ani sa k zákonnosti týchto rozhodnutí a postupov vyjadrovať a to z toho dôvodu, že v danom prípade príslušný orgán územnej samosprávy nemá postavenie orgánu verejnej správy. Ďalej uviedla, že zriaďovateľ, t.j. Obec Veľký Cetín nerozhodoval v oblasti verejnej správy, ale v pracovnoprávnej oblasti, a preto rozhodnutie a postup obce nie je oprávnená prokuratúra preskúmať. Z týchto dôvodov prokuratúra podnet odložila z dôvodu nepríslušnosti prokurátora.

3.9 Dňa 17.12.2014 navrhovateľka podala opakovaný podnet na Krajskú prokuratúru Nitra, kde žiadala, aby nadriadený prokurátor preskúmal zákonnosť vybavenia jej podnetu zo dňa 17.11.2014, ktorý údajne prokurátor Okresnej prokuratúry Nitra nezákonne vybavil upovedomením zo dňa 24.11.2014.

3.10 Dňa 09.02.2015 Krajská prokuratúra Nitra vydala list na základe opakovaného podnetu, ktorým preskúmala postup Okresnej prokuratúry Nitra pri vybavovaní podnetu navrhovateľky. Krajská prokuratúra Nitra konštatovala, že zákonnosť rozhodnutia (odvolací dekrét) nemožno preskúmať, pretože sa jedná o vzťah pracovnoprávny, ktorý prokurátorskému dozoru nepodlieha a poukázala na vecne správnu argumentáciu Okresnej prokuratúry Nitra. Opakovaný podnet bol krajskou prokuratúrou odložený.

3.11 Dňa 04.03.2015 podala navrhovateľka na Krajský súd v Nitre návrh na začatie konania v zmysle ustanovenia § 250t ods. 1 O.s.p., ktorým sa domáhala, aby súd uložil odporcovi - Obci Veľký Cetín povinnosť doručiť do vlastných rúk rozhodnutie Obce Veľký Cetín č. 212/2012 (odvolací dekrét) do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Dňa 30.09.2015 Krajský súd v Nitre uznesením rozhodol, že návrh navrhovateľky zamietá.

3.12 Najvyšší súd Slovenskej republiky je názoru, že krajský súd v konaní postupoval prísne formalisticky pri posudzovaní návrhu navrhovateľky, bez zohľadnenia obsahu podania a najmä petitu návrhu, z ktorého vyplýva, že navrhovateľka žiadala uložiť Obci Veľký Cetín povinnosť doručiť do vlastných rúk rozhodnutie č. 212/2012 zo dňa 06.03.2012 do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia. Podľa názoru najvyššieho súdu, návrh podaný navrhovateľkou mal krajský súd posudzovať podľa § 250b ods. 2 O.s.p. z ktorého by ďalej vyplynula možnosť podania odvolania. Krajský súd neposúdil podanie navrhovateľky tak, aby jeho výklad zodpovedal jej skutočnej vôli v čase urobenia úkonu. Ani podstatný omyl navrhovateľky medzi tým, čo procesným úkonom prejavila a tým, čo ním prejavíť chcela, nemá na účinnosť už urobeného procesného úkonu žiadny vplyv. Právny zástupca navrhovateľky prevzal uznesenie krajského súdu dňa 06.11.2015. Trojmesačná lehota na podanie odvolania v zmysle § 204 ods. 2 O.s.p. uplynula v sobotu 06.02.2016, preto odvolanie navrhovateľky podané dňa 08.02.2016 - v pondelok elektronicky bolo podané v zákonom určenej lehote.

3.13 Najvyšší súd SR ďalej riešil, či ide o právny vzťah v oblasti správneho práva, alebo pracovného práva. Od tejto otázky sa odvíja aj posúdenie pôsobnosti správnych súdov v danej veci. Riaditeľa materskej škôlky je možné v tomto prípade považovať za zamestnanca obce, keďže pracovnú zmluvu s ním uzatvára štatutárny orgán obce, teda starosta. Uvedené potvrdzuje § 3 ods. 3 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 596/2003 Z. z.“). Riaditeľa následne v zmysle ustanovenia § 3 ods. 4 zákona č. 596/2003 Z. z. vymenuje podľa zákona č. 552/2003 Z. z. o výkone prác vo verejnom záujme. Ustanovenie § 1 ods. 4 zákona č. 552/2003 Z. z. hovorí, že na pracovnoprávne vzťahy zamestnancov pri výkone práce vo verejnom záujme sa vzťahuje zákonník práce, ak tento zákon alebo osobitný predpis neustanovuje inak. Z toho je možné vyvodiť, že na právny vzťah medzi obcou, ako zriaďovateľom, resp. zamestnávateľom a riaditeľom školy alebo školského zariadenia upravuje súčasne popri sebe niekoľko právnych predpisov. V prvom rade ide o zákon č. 596/2003 Z. z., ďalej zákon č. 552/2003 Z. z. a zákon č. 311/2001 Z. z. V zmysle zásady lex specialis sa v prvom rade použije na prejednávany právny vzťah zákon č. 596/2003 Z. z. v spojení so zákonom č. 552/2003 Z. z. Zákonník práce sa použije až subsidiárne. Pokiaľ ide o odvolávanie riaditeľa, je to upravené v zákone č. 596/2003 Z. z., avšak tento zákon neupravuje náležitosti právneho úkonu, ktorým starosta odvoláva riaditeľa, najmä formu a spôsob oznamovania či

doručenia. Ani zákon č. 552/2003 Z. z. tieto náležitosti a podmienky neupravuje. Podľa právneho názoru najvyššieho súdu je preto v tomto prípade potrebné použiť lex generalis, a teda zákonník práce, ktorý ustanovuje jednak formu a najmä spôsob oznamovania a doručovania právnych úkonov, ktorým vzniká, mení sa a zaniká pracovnoprávny vzťah.

3.14 Najvyšší súd SR je názoru, že právny úkon urobený zriaďovateľom - odvolanie z funkcie riaditeľa školy, je potrebné vykladať ako prejav vôle, smerujúci k zániku práva, ktoré právny predpis s takýmto prejavom spája. Potom je zrejmé, že pre jeho platnosť je postačujúca jeho platnosť a zrozumiteľnosť, ktorých naplnenie je dané uvedeným konkrétnym ustanovením zákona. Odvolanie riaditeľa školy treba posudzovať ako jednostranný prejav vôle smerujúci k zániku určitého práva. Najvyšší súd má za to, že ide o istý druh vnútroorganizačného aktu zriaďovateľa voči zamestnancovi obce - riaditeľovi. Podľa názoru najvyššieho súdu nepôjde o správne konanie, lebo absentujú prvky správneho konania a najmä rozhodovacia činnosť správneho orgánu. Povedané inými slovami, konanie by malo mať svoj začiatok, priebeh a rovnako aj svoj koniec, pričom jeho výsledkom by malo byť autoritatívne rozhodnutie, ktoré následne nadobúda vlastnosti právoplatnosti, prípadne vykonateľnosti.

3.15 Najvyšší súd SR je názoru, že v danom prípade sa nejedná o správne konanie, výsledkom ktorého by mal byť individuálny správny akt. Ide o vzťah pracovnoprávny. Krajský súd v Nitre mal v takomto prípade už pri prvej žalobe na nečinnosť vec postúpiť civilnému súdu, teda príslušnému okresnému súdu ako pracovnoprávny, resp. občianskoprávny spor.

3.16 Vecná príslušnosť súdu je podmienkou konania a nie je možné ju založiť tým, že súd začne vo veci konať a vydá meritorne rozhodnutie. Nedostatok vecnej príslušnosti súdu patrí medzi odstrániteľné nedostatky podmienok konania a súd má svoju vecnú príslušnosť skúmať prv, než začne konať o veci. Na nedostatok vecnej príslušnosti súd musí prihliadať kedykoľvek za konania, pretože ide o nedostatok podmienky konania, pre ktorý nemalo konanie pred týmto súdom prebehnúť. Ak odvolací súd zistí, že o veci rozhodol vecne nepríslušný súd, ide o takú vadu, ktorá má za následok zrušenie napadnutého rozhodnutia. Úlohou krajského súdu v ďalšom konaní bude postúpiť vec príslušnému civilnému súdu, keďže z obsahu návrhu vyplýva, že sa jedná o pracovnoprávny spor.

3.17 Odvolávajúc sa na vyššie uvedené skutočnosti, rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky tak, že napadnuté uznesenie krajského súdu podľa § 221 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

3.18 V novom rozhodnutí bude povinnosťou krajského súdu postupovať v intenciách názoru odvolacieho súdu a súčasne rozhodne o náhrade trov konania vrátane trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O.s.p., v spojení s § 246c ods. 1 veta prvá O.s.p.).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok n i e j e prípustný.